

Sygn. akt **III AUa 483/13**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot

Sędziowie: SSA Ewa Cyran /spr./

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: insp.ds.biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2015 r. w Poznaniu

sprawy (...) **Szkół (...) w Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanego H. M. w miejsce którego wstąpili K. M. (1), K. M. (2), R. M., K. M. (3)

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 24 stycznia 2013 r. sygn. akt IV U 751/12

1. umarza postępowanie apelacyjne w zakresie wypłat nazwanych pomocą świąteczną za grudzień 2008r. i grudzień 2009r.

2. oddala apelację w pozostałym zakresie ;

3. zasądza od pozwanego na rzecz (...) Szkół (...) w Z. kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Ewa Cyran
-------------------------------------	-----------------------	---------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19.12.2011 r. Nr (...) znak: (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 8 ust. 2a, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 ze

zm.) stwierdził, że przychód wynikający z przyznanych w latach 2008-2010 dofinansowania do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej, wypłat nazwanych „dofinansowanie do wczasów” oraz „pomoc świąteczna” wypłacony przez płatnika składek (...) Szkół (...) w Z. pracownikowi H. M. w okresach i o wartości szczegółowo wymienionych w decyzji stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Odwołujący - płatnik składek (...) Szkół(...) w Z. w odwołaniu do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i uznania, że wypłacone zainteresowanemu H. M. świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na podstawie obowiązującego u płatnika Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 02.01.2007r. miały charakter socjalny i odzwierciedlały zróżnicowanie w poziomie życia rodzin pracowników i były współmierne do indywidualnej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej pracownika tj. były zgodne z przepisami art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 04.03.1994r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz, że stanowią przychody wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne określone są w § 2 pkt 19 i 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18.12.1998r.

Postanowieniem z dnia 29.08.2012r. na podstawie art. 477¹¹ § 2 kpc Sąd wezwał do udziału w sprawie H. M. w charakterze zainteresowanego.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 r. (sygn. akt.: IV U 751/12):

1. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 19.12.2011r. w ten sposób, iż uznał, że kwoty przychodu za okresy wymienione w zaskarżonej decyzji na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, ubezpieczenia chorobowe, ubezpieczenia wypadkowe i ubezpieczenia zdrowotne zainteresowanego H. M. jako pracownika płatnika składek (...)Szkół (...) w Z. nie stanowią podstawy wymiaru składek

2. zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego (...) Szkół(...) w Z. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Odwołujący płatnik składek (...) Szkół(...) w Z. dokonał na rzecz pracowników (...) Szkół (...) wypłat pieniężnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w formie dofinansowania do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej w okresie od 2008 do 2010r., wypłat nazwanych „dofinansowanie do wczasów” oraz „pomoc świąteczna” w okresie od 2008 do 2009r. Od dnia 02 stycznia 2007r. u płatnika składek obowiązuje Regulamin gospodarowania środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Regulamin został uzgodniony ze związkiem zawodowym działającym u płatnika składek.

W rozdziale III Regulaminu określono osoby uprawnione do korzystania z Funduszu i określono, że ze świadczeń funduszu mogą korzystać m.in. pracownicy zatrudnieni na podstawie mianowania, umowy o pracę, w pełnym lub niepełnym wymiarze pracy i członkowie rodzin pracowników. Regulamin w §10 wymienia formy świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych a między innymi dofinansowanie do wypoczynku letniego (krajowego) dla pracowników administracji i obsługi oraz emerytów i rencistów, pomoc rzeczową i finansową osobom znajdującym się w trudnej sytuacji spowodowanej chorobą pracownika, działalność kulturalno-oświatową, sport i rekreację, „bony świąteczne”. Regulamin w § 11 stanowi, iż świadczenia mają charakter uznaniowy z

wyłączeniem punktu 1 § 6, który stanowił, iż wysokość pożyczki, warunki spłaty ustalone są w umowie zawieranej z pożyczkobiorcą. O wysokości środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy decyduje dyrektor zakładu pracy w uzgodnieniu z komisją socjalną. Decyzję o przyznaniu odpowiedniej pomocy, na wniosek pracownika podejmuje dyrektor zakładu pracy w uzgodnieniu z komisją socjalną - § 11 pkt 2 i § 16 Regulaminu.

Płatnik składek (...) Szkół (...) w Z. w latach 2008 - 2010 zatrudniał około 100 pracowników.

Płatnik na każdy rok kalendarzowy tworzy preliminarz wydatków z funduszu socjalnego. Uchwałą rady pedagogicznej, zawsze była powoływana komisja socjalna, która dokonywała modyfikacji Regulaminu ZFŚS. Komisja składa się z czterech członków i piątej osoby do pomocy. W jej skład nie wchodzi dyrektor Szkoły.

Płatnik składek informował pracowników o formach pomocy socjalnej przez ogłoszenia w pokoju nauczycielskim, na korytarzach, w dzienniku elektronicznym.

Przy przyznawaniu świadczeń z funduszu socjalnego brano pod uwagę dochód całej rodziny i ilość członków rodziny. Pracownik musiał wykazać wszystkie swoje źródła dochodu, a także dochód członków rodziny.

Wszyscy pracownicy byli objęci pomocą socjalną, nawet ci najlepiej zarabiający. Były cztery grupy dochodowe i w zależności od tych grup przydzielano różne kwoty dofinansowania. Pracownicy, w tym zainteresowany - w okresie od 2008r. do 2010r. składali wnioski o przyznanie świadczeń wraz z oświadczeniem o miesięcznych dochodach na członka rodziny pracownika. Mogło zdarzyć się, że „dopłaty do wczasów” i do „pomocy świątecznej” w latach 2008-2009 były uzależnione od wymiaru czasu pracy pracownika i od okresu jego zatrudnienia u płatnika składek, a wiązało się to z tym, że osoby te pracowały też w innych placówkach-najczęściej w szkołach, gdzie też pobierały świadczenia z funduszu socjalnego.

Przed świętami, oprócz dofinansowania świątecznego dla pracowników przeznaczono z funduszu socjalnego kwotę po 50 zł na paczkę świąteczną dla dzieci pracowników.

Płatnik składek w 2010r. zorganizował wycieczkę do M.. Na wycieczkę przeznaczona była przez płatnika składek kwota 3.000 zł. Z tych pieniędzy płatnik opłacił autokar, a pozostałe koszty wycieczki tj. zakwaterowanie, wyżywienie, zwiedzanie, ponieśli sami pracownicy. Organizując inne wycieczki z okazji Dnia Nauczyciela płatnik dokonywał zróżnicowania świadczeń, biorąc pod uwagę sytuację rodzinną, życiową i materialną poszczególnych pracowników, na podstawie składanych oświadczeń.

Płatnik składek sfinansował wypłaty dofinansowania do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej, wypłat nazwanych „dofinansowanie do wczasów” oraz „pomoc świąteczna” ze środków zakładowego funduszu socjalnego zgodnie z corocznym planem finansowo-rzeczowym zawartym w Regulaminie. Pracownicy uważali, że podział środków i sposób przyznawania świadczeń socjalnych jest obiektywny i sprawiedliwy.

Zainteresowany H. M. otrzymał z funduszu socjalnego dofinansowania do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej, wypłat nazwanych „dofinansowanie do wczasów” oraz „pomoc świąteczna” wymienione w zaskarżonej decyzji.

Płatnik składek nie zaliczył ich do przychodów stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził w dniach od 28.09.2011r. do 26.10.2011r. u płatnika składek kontrolę między innymi w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczenia składek na ubezpieczenia społeczne.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, iż odwołanie jest zasadne.

Sąd przyjął, że wydatkowane kwoty określone jako dofinansowanie do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej, wypłaty nazwane „dofinansowanie do wczasów” oraz „pomoc świąteczna” mieściły się w zakresie szeroko rozumianej działalności socjalnej.

Sąd nie podziela stanowiska pozwanego, że płatnik składek nie przeznaczył posiadanych środków na cele socjalne, ponieważ przeznaczenie środków z Funduszu świadczeń socjalnych nie było współmierne do indywidualnej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej pracownika.

Pozwany zauważa wprawdzie, że kwoty wypłacanych pracownikom środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w latach 2008, 2009 i 2010 zostały zróżnicowane jednak, zdaniem pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie było to zależne od sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej poszczególnych pracowników.

Takie stanowisko pozwanego organu rentowego jest nieuprawnione w świetle materiału dowodowego zebranego w sprawie. Ponadto pozwany organ rentowy nie wskazał w jaki sposób, zdaniem pozwanego, płatnik miałby ustalać tą zależność, jakie inne kryteria miałby stosować oprócz tych, które stosował aby przestrzegać reguł zawartych w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Reguły dowodzenia określone art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. obowiązują obie strony procesu.

Płatnik składek wspólnie z Komisją Socjalną na wniosek ubezpieczonych, poparty oświadczeniem o sytuacji rodzinnej i materialnej każdego pracownika, z zastosowaniem przyjętych w Regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych kryteriów przyznawania wysokości dofinansowania do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej, wypłat nazwanych „dofinansowanie do wczasów” oraz „pomoc świąteczna” przyznawał i wypłacał te świadczenia z przeznaczonego na ten cel funduszu świadczeń socjalnych. Kryteria określone regulaminem spełniały wymogi stawiane przez powołaną ustawę o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, w szczególności art. 8 ust.1.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jest wewnątrzzakładowym aktem normatywnym konkretyzującym i rozwijającym określone w ustawie zasady gospodarowania środkami funduszu, przeznaczenia środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznawania indywidualnych świadczeń socjalnych.

Niewątpliwie swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń ustanowionym przez pracodawcę jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Sprzeczne z ustawą jest więc wydatkowanie środków funduszu niezgodnie z zasadą ich przyznawania według kryterium socjalnego, to jest kryterium uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2001 r. I PKN 579/2000 OSNP 2003/14 poz. 331.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy stwierdził, że niewątpliwie środki wypłacone zainteresowanemu przez pracodawcę z funduszu socjalnego zostały przeznaczone na cele socjalne i były finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, jak również były wydatkowane zgodnie z regulaminem gospodarowania środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych obowiązującym u pracodawcy. Wysokość tych świadczeń uzależniona zaś była od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników, bowiem pracownicy ubiegający się o dofinansowanie wycieczek, wczasów i pomocy świątecznej składali każdorazowo oświadczenia o tej sytuacji. Pracodawca przyznając zatem świadczenia znał sytuację życiową, a przede wszystkim majątkową swoich pracowników, w tym także zatrudnienie na cały i 1/2 etatu i mógł uzależnić wysokość pomocy socjalnej do tej potrzeby. Również regulamin wewnątrzzakładowy ZFŚS przewidywał różnicowanie wysokości przyznawanej pracownikom pomocy socjalnej przez określenie w § 11, iż „świadczenia mają charakter uznaniowy”, co przełożyło się na ustalenie czterech grup o różnych chodach.

Pozwany zarzucając płatnikowi składek, iż nie kierował się kryterium socjalnym nie wykazał w żaden sposób jakie kryteria przyznania środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych powinien był odwołujący zastosować. W tym zakresie pozwany nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego opierając swoje stanowisko i

przekonanie tylko na ustaleniu, że „nie było to zależne od sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej poszczególnych pracowników”.

Należy przy tym zauważyć, iż pozwany w sposób całkowicie dowolny i nieuprawniony ustalił kwotę 108,80 zł tytułem dofinansowania do wycieczki do M., dzieląc ogólną kwotę 3000 zł przeznaczoną przez płatnika składek na przedmiotową wycieczkę, przez liczbę pracowników, którzy uczestniczyli w tej wycieczce. Tymczasem płatnik składek kwotę 3000 zł przeznaczył wyłącznie na zapłatę faktury dla przewoźnika, natomiast pozostałe koszty wyjazdu pokrywali sami pracownicy.

Wskazać zatem należy, że w przedmiotowej sprawie dysponenti funduszu -pracownicy - uznali, że przyznanie świadczeń, uzależnione od sytuacji materialnej każdego pracownika spełnia kryteria ustalone w Regulaminie gospodarowania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i art. 8 ust. 1 w/w ustawy.

Wypłacenie świadczeń socjalnych w różnych kwotach nie oznacza braku uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej każdego z pracowników. Pracodawca jest jedynie dysponentem funduszu wraz z przedstawicielami załogi. Dotyczy to zarówno tworzenia funduszu jak i zasad wydatkowania jego środków, a zatem przyznania kwot na rzecz pracowników. Rola pracodawcy sprowadza się do zapewnienia obsługi administracyjnej i technicznej funduszy, a sam sposób wydatkowania jego środków odbywa się na wniosek i za zgodą załogi. Zatem skoro kwoty wypłacane z funduszu socjalnego płatnika składek zostały zatwierdzone przez przedstawicieli załogi jako prawidłowe i odpowiadające sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej poszczególnych pracowników, to brak podstaw do przyjęcia, że zostały wydatkowane niezgodnie z ustawą.

Sąd I instancji podkreślał, że posłużenie się kryterium dochodu na osobę w rodzinie stanowi wykonanie ustawowego obowiązku zróżnicowania prawa do świadczenia. Jest to bowiem tylko jedno z kryteriów i to w dodatku nie wyłączne.

Oprócz niego mogą być stosowane jeszcze inne dodatkowe elementy oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika, np. posiadane zasoby i oszczędności, wygrane w grach losowych, otrzymane darowizny, posiadany majątek, styl życia i wydatki, koszty leczenia, rehabilitacji, koszty utrzymania, trwonienie dochodów na używki i hazard, niepełnosprawność i konieczność poddania się zabiegom, koszty leczenia i inne. Katalog kryteriów jest oczywiście nieskończony. Każda próba ograniczenia i tworzenia jedynie słusznego katalogu kryteriów oceny sytuacji pracownika z oczywistych względów będzie zawsze niekompletna i pewnych okoliczności nie będzie uwzględniać. Nie jest natomiast tak, jak przyjął pozwany, że pracodawca nie uzależnił wysokości przyznanych świadczeń z ZFŚS od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników.

Mając powyższe na względzie Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Wyrok ten apelacją zaskarżył pozwany organ rentowy w części dotyczącej zmiany zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 19 grudnia 2011r., w zakresie wypłaconych zainteresowanemu kwot z tytułu dofinansowania do wycieczek oraz wypłat na paczki dla dzieci w równej kwocie dla każdego uprawnionego, które w ocenie sądu nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego tj. § 2 ust 1 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz.U. 1998 r. nr 161 póź. 1106) w związku art. 2 pkt. 1 i art. 8 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70, póź. 335) poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie, a przez to przyjęcie, iż dofinansowanie do wycieczek z okazji Dnia Edukacji Narodowej oraz dofinansowania po 50zł na paczkę świąteczną dla dzieci pracowników przyznawane było przez płatnika z uwzględnieniem kryterium socjalnego i jako takie może być traktowane, jako działalność socjalna, w rozumieniu ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a ich wypłata nie narusza zasady określonej w art. 8 ust. 1 i ust. 2 tj. zasady przyznawania

ulgowych świadczeń i dopłat w zależności od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z dopłat oraz zasad regulaminu przyjętego u płatnika składek i przez to w konsekwencji przyjęcie, że świadczenia te jako przychód wypłacany pracownikom nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

• naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 KPC polegające na wyprowadzeniu wniosków sprzecznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, iż dofinansowanie do wycieczek odbywało się z zastosowaniem kryterium socjalnego, podczas gdy dokonując różnicowania brano pod uwagę dochód otrzymywany przez pracownika u płatnika, a nie ogólny dochód na członka rodziny, oraz iż wypłata po 50zł na paczkę świąteczną dla dzieci pracowników dokonana została zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, co do istoty sprawy tj. oddalenie odwołanie w zaskarżonym zakresie, ewentualnie o
2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze,
3. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwanego organu rentowego odwołujący żądał oddalenia apelacji i zasądzenia od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Pismem z dnia 7 czerwca 2013r. pozwany organ rentowy cofnął apelację w części dotyczącej wypłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na paczki dla dzieci w równej kwocie dla każdego uprawnionego i żądał umorzenia postępowania apelacyjnego w powyższym zakresie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż za zainteresowanego H. M., który zmarł w czasie procesu, wstąpili spadkobiercy żona K. M. (1) i dzieci K. M. (2), R. M. i K. M. (3).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania. W świetle powyższego zarzuty apelacji nie mogły prowadzić do zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy kwoty świadczeń wypłaconych zainteresowanemu w wysokości i za okresy podane w zaskarżonej decyzji można zaliczyć do świadczeń socjalnych w myśl § 2 ust. 1 pkt. 19 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż wobec cofnięcia apelacji w części dotyczącej wypłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na paczki dla dzieci w równej kwocie dla każdego uprawnionego należało umorzyć postępowanie apelacyjne w zakresie wypłat nazwanych pomocą świąteczną za grudzień 2008r. i grudzień 2009r. Zgodnie z treścią art. 469 k.p.c. Sąd uzna zawarcie ugody, cofnięcie pozwu, sprzeciwu lub środka odwoławczego oraz zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia za niedopuszczalne także wówczas, gdyby czynność ta naruszała słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego.

Przepis art. 469 k.p.c. nakłada na sąd obowiązek ustalenia skutków cofnięcia środka odwoławczego (w tym apelacji) dla sytuacji prawnej pracownika lub ubezpieczonego i nakazuje uznać tę czynność za niedopuszczalną w razie, gdyby

naruszała słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego. Uznanie cofnięcia apelacji za niedopuszczalne powinno z kolei prowadzić do odmowy umorzenia postępowania apelacyjnego i rozpoznania sprawy w granicach apelacji.

Niniejsza sprawa jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych, do której stosuje się przede wszystkim przepisy odrębne o postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Użycie w art. 469 k.p.c. słowa "także" oznacza, że poza wymienioną w nim przesłanką dopuszczalności cofnięcia środka zaskarżenia, jaką jest "słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego", są jeszcze inne, które należy uwzględnić, a których trzeba poszukiwać w innych przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Rozumowanie to prowadzi do art. 391 § 1 k.p.c. a jego zastosowanie - do przepisów o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, czyli do przepisów o postępowaniu rozpoznawczym. Znajdujący się wśród nich art. 203 § 4 k.p.c. stanowi, że sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Wprawdzie art. 203 § 4 k.p.c. nie przewiduje takiej czynności, jak cofnięcie środka odwoławczego, lecz art. 391 § 1 k.p.c., odsyłając do innych przepisów dla siebie nieswoistych, stanowi o ich odpowiednim stosowaniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w rozpoznawanej sprawie cofnięcie apelacji nie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, nie zmierza także do obejścia prawa a nadto nie narusza słusznego interesu ubezpieczonych.

W tym stanie rzeczy postępowanie apelacyjne w zakresie wypłat nazwanych pomocą świąteczną za grudzień 2008r. i grudzień 2009r. na podstawie art. 391 § 2 k.p.c. należało umorzyć o czym Sąd Apelacyjny orzekł w pkt. 1 wyroku.

W tym miejscu wskazać należy podstawy prawne niniejszego wyroku.

Artykuł 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1998 r. nr 137 poz.887 z późn. zm) stanowi, iż podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe pracowników, jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach społecznych oraz wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 r. nr 161 poz. 1106).

Przychodem ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy zgodnie z art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Zważyć jednak należy, iż kwoty uzyskane przez pracowników z funduszu świadczeń socjalnych, pomimo tego, że mieszczą się w ogólnej definicji przychodu, nie stanowią podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70 poz. 335 ze zm.) użyte w ustawie określenie działalność socjalna oznacza: usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej -

rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową,

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70 poz. 335 ze zm.) przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Z funduszu mogą być finansowane jedynie te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją działalności socjalnej. Wykluczone jest zatem finansowanie świadczeń przyznanych pracownikom w związku z ich zatrudnieniem w określonej firmie takich jak, polisy ubezpieczeniowe, zakwaterowanie, dowóz do pracy, wyżywienie czy wreszcie składki na ubezpieczenie społeczne.

Główne kierunki przeznaczenia środków funduszu określa art. 1 ust. 1 ustawy stanowiący, że fundusz przeznaczony jest na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych. Definicje zarówno działalności socjalnej jak i zakładowych obiektów socjalnych zawiera art. 2 ustawy.

Działalnością socjalną w rozumieniu ustawy są w szczególności usługi świadczone przez pracodawców na rzecz:

- różnych form wypoczynku (w tej kategorii mieści się zarówno wypoczynek zorganizowany przez zakład, przez inne podmioty, jak i przez pracownika we własnym zakresie - tzw. wczasy pod gruszą), co może obejmować obozy i kolonie letnie i zimowe dla dzieci i młodzieży, wczasy pracownicze i profilaktyczne, pobyty w sanatoriach, wypoczynek sobotnio-niedzielny. Warto zauważyć, że dofinansowanie z funduszu już nie musi zostać przeznaczone wyłącznie na wypoczynek krajowy,

- działalności kulturalno-oświatowej (jest to pojęcie bardzo szerokie, obejmujące organizowanie imprez teatralnych i oświatowych, zakup biletów na takie imprezy itp.),

- działalności sportowo-rekreacyjnej (np. organizowanie różnych form rekreacji, imprez sportowych, wycieczek, spartakiad, wykup abonamentów na zajęcia sportowe);

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn. Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.) określa katalog osób uprawnionych do korzystania z funduszu, pozwalając jednocześnie pracodawcom na jego rozszerzenie.

Osobami uprawnionymi do korzystania z Funduszu są, w rozumieniu ustawy:

- pracownicy i ich rodziny,

- emeryci i renciści - byli pracownicy i ich rodziny,

- inne osoby, którym pracodawca przyznał prawo do korzystania ze świadczeń finansowanych z funduszu.

Definicja osób uprawnionych do korzystania z funduszu jest ścisła, co oznacza, że żadna z wyżej wymienionych osób czy grup nie może, w drodze regulacji wewnątrzzakładowych, być wykluczona z możliwości korzystania ze świadczeń

socjalnych (rzecz jasna z wyjątkiem ostatniej kategorii) - (por. Anna Martusiewicz – Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych ABC 2007 – monografie Lex Omega).

W analizowanym stanie faktycznym charakter świadczenia w postaci dofinansowania wycieczki niewątpliwie mieści się w pojęciu działalności socjalnej w rozumieniu ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Świadczenia te bezspornie zostały sfinansowane ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i przyznane osobom uprawnionym do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy tego typu świadczenia jak uczestnictwo pracowników w imprezie integracyjnej w postaci wycieczki może zostać przyznane przez pracodawcę w formie nieodpłatnej dla wszystkich jego uczestników tj. czy przysporzenie z tego tytułu może być jednakowe dla każdego uczestnika niezależnie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W wyroku z dnia 23 października 2008r. sygn. akt II PK 74/08 Sąd Najwyższy przesądził iż:

„1. Działalność w postaci imprez masowych, jak pikniki, "andrzejki", organizowanie wycieczek - mieści się w pojęciu działalności socjalnej jako rodzaj działalności rekreacyjnej względnie działalności w postaci różnych form krajowego wypoczynku.

2. Kryterium socjalne, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych odnosi się jedynie do przyznawania ulgowych świadczeń i usług, nie dotyczy ono natomiast innych świadczeń i usług, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy”.

W uzasadnieniu tego wyroku podkreślano, iż art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s., określający zasady przyznawania usług i świadczeń, nie odnosi się do całości działalności socjalnej zakładu pracy. Według jego wyraźnego brzmienia odnosi się on wyłącznie do przyznawania ulgowych usług i świadczeń, co powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania ze środków Funduszu. Jest oczywiście dopuszczalne przeznaczenie regulaminem zakładowym całości środków Funduszu na usługi (świadczenia) przyznawane na zasadach ulgowych i wówczas znajduje zastosowanie zasada przyznawania świadczeń wedle kryteriów określonych art. 8 ust. 1, czyli według tzw. kryterium socjalnego. Natomiast w wypadku, kiedy regulamin przewiduje wydatkowanie środków na inne jeszcze cele - mieszczące się w ramach działalności socjalnej - może on ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechnej dostępności na równych zasadach imprez integracyjnych. Interpretacja taka znajduje uzasadnienie nie tylko w wyraźnym brzmieniu art. 8 ust. 1, ale wynika również z wykładni językowo-logicznej ustępu drugiego tego przepisu. Ustęp drugi ma szerszy zakres znaczeniowy niż ustęp pierwszy. Nie odnosi się on bowiem wyłącznie do przyznawania ulgowych świadczeń i usług, ale dotyczy "korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu", to znaczy dotyczy on wszystkich świadczeń (usług), które może finansować Fundusz.

Sąd Apelacyjny uwzględniając dotychczasowe orzecznictwo określające zasady korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, podziela poglądy wyrażone także i w cyt. wyżej wyroku Sądu Najwyższego w odniesieniu do imprez integracyjnych finansowanych przez pracodawcę ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zaznaczając, iż tego typu wykładnię stosować należy zawężająco z uwzględnieniem istoty świadczenia. W ocenie sądu odwoławczego z istoty świadczenia wynika bowiem, iż trudno przyjąć, że korzystanie z takich form działalności socjalnej jak spotkania integracyjne miałyby być uzależnione od tzw. kryterium socjalnego, czyli od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zaprzeczaloby to istocie tej usługi i zamiast prowadzić do integracji załogi przy tego typu imprezach mogłoby doprowadzić do niepotrzebnych napięć wśród pracowników.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał, że złożona apelacja jest bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji w pozostałym zakresie (pkt. 2 wyroku).

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 3 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

del. SSO Katarzyna Schönhof- Wilkans	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Ewa Cyran
---	-----------------------	---------------